

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia maja 2011 r.

**Pan
Leszek Zabiegała
Wójt Gminy Wietrzychowice
33-270 Wietrzychowice 19**

P/11/176
LKR-4101-01-02/2011

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła kontrole Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wietrzychowicach, w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi występujących w 2010 r.

W związku z kontrolami, których wyniki przedstawione zostały w protokołach podpisanych w dniu 15 kwietnia 2011 r. przez Pana Wójta oraz w dniu 13 kwietnia 2011 r. przez Panią Kierownik Ośrodka, i omówione na naradzie pokontrolnej w dniu 9 maja 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne, stosownie do art. 60 ustawy o NIK.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, wykonywanie przez Wójta Gminy Wietrzychowice zadań w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi występujących w 2010 r. Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności niezwłoczne podjęcie działań, mających na celu oszacowanie strat rodzin dotkniętych wylewem wód rzeki Uszwicy (I fala powodziowa 17 – 25 maja 2010 r.), a następnie rzeki Wisły (II fala powodziowa i podtopienia lokalne 04 – 10 czerwca 2010 r.) i udzielanie im wszelkiej niezbędnej pomocy. Natomiast stwierdzone przez NIK uchybienia dotyczyły niewprowadzenia zasad funkcjonowania systemu kontroli zarządczej przed okresem udzielania pomocy dla powodzi, w tym opisanie doraźnie przyjętych w tym okresie rozwiązań organi-

zacyjnych, które jednak nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań.

Uzasadnienie powyższej oceny ogólnej stanowią następujące uwagi i oceny szczegółowe:

1. NIK ocenia pozytywnie niezwłocznie podjęte działania zmierzające do oszacowania szkód powstałych w związku z wystąpieniem powodzi, mimo braków stosownych procedur dla dokonywania takich czynności. W Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego nie zostały zamieszczone zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód w mieniu osób prywatnych, w tym w budynkach i lokalach mieszkalnych. Plan Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Wietrzychowice (zatwierdzony w kwietniu 2009 r. przez Starostę Powiatu Tarnowskiego) zawierał opis postępowania w zakresie szacowania szkód wyłącznie w odniesieniu do mienia komunalnego. Niemniej Pan Wójt już w trakcie trwania I fali powodziowej powołał gminne komisje ds. szacowania szkód powstałych w infrastrukturze mieszkaniowej spowodowanych przez powódź. Z uwzględnieniem wytycznych otrzymanych z Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (WPS MUW) został opracowany wzór protokołu jakim posługiwały się te komisje. NIK zwraca jednak uwagę, że podczas swoich czynności gminne komisje nie wykorzystywały w należyтым stopniu walorów dokumentacji fotograficznej, która szybciej i skuteczniej pozwala na przeprowadzenie i utrwalenie czynności dowodowych. Dokumentacja zdjęciowa, pozostająca w zasobach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wietrzychowicach (GOPS), ograniczała się tylko do 79 gospodarstw domowych, które ubiegały się o zasiłki do 20 tys. zł (wymóg taki wynikał z wytycznych WPS MUW), a i tak w zdecydowanej większości została ona wykonana przez samych zainteresowanych. W protokołach sporządzonych w toku szacowania strat nie ma zapisów o wykonaniu lub pobraniu od poszkodowanych zdjęć dokumentujących straty. Nadmienić należy, że o ile zrozumiacie jest, że ustalony sposób działania komisji w chwili wystąpienia powodzi został wypracowany doraźnie bez jego formalnego opisania, to jednak braki występujące w tym zakresie do chwili obecnej z uwagi na upływ ponad 10 miesięcy od ustąpienia powodzi należy uznać jako istotne zaniedbanie.

W toku omawianej kontroli nie zostały stwierdzone przypadki nieuzasadnionej zwłoki w szacowaniu szkód w mieniu osób prywatnych powstałych w wyniku powodzi. Ponadto w połowie czerwca 2010 r. Wójt delegował dwoje pracowników Urzędu Gminy do składu Wojewódzkiej Komisji zajmującej się szacowaniem szkód w gospodarstwach rolnych

i działach specjalnych produkcji rolnej, która działała w trybie ustalonym przez Wojewodę Małopolskiego.

2. NIK ocenia pozytywnie bezzwłocznie podjęte działania informacyjne skierowane do poszkodowanych, które należy uznać także za wyczerpujące. Były one prowadzone przez wszystkie służby gminne zaangażowane w usuwanie skutków powodzi i wykorzystano do tego celu wszelkie dostępne środki i sposoby, m.in. wprowadzone zostały całodobowe dyżury telefoniczne, przeprowadzone zostały narady z sołtysami oraz zebrania wiejskie. Informacje o możliwościach uzyskania pomocy przekazywane były w bezpośrednich kontaktach z poszkodowanymi, a także zamieszczane na stronie internetowej Gminy oraz na tablicach ogłoszeń.
3. Pozytywnie należy ocenić zapewnienie przez Urząd Gminy wykonania kosztorysów remontów domów uszkodzonych w czasie działania powodzi. We wszystkich 102 przypadkach, w których poszkodowani wnioskowali o zasiłki do 100 tys. zł, kosztorysy zostały wykonane przez rzeczoznawców, posiadających stosowne uprawnienia, bez przekroczenia dwutygodniowych terminów umownych, wyznaczonych na ich sporządzenie, a ceny jednostkowe za poszczególne opracowania nie przekroczyły 600 zł, tj. kwoty wskazanej przez MUW. Gmina na sfinansowanie tego zadania otrzymała z budżetu państwa dotację w wysokości 60,6 tys. zł.
4. NIK ocenia pozytywnie działania podjęte przez Pana Wójta w pierwszych dniach od wystąpienia I fali powodziowej, gdyż do usuwania jej skutków zostali zmobilizowani pracownicy (w liczbie 37) wszystkich 10 gminnych jednostek organizacyjnych. Dla ewakuowanych mieszkańców, głównie z całkowicie zalanej wsi Wola Rogowska oraz częściowo z wsi Jadowniki Mokre, przygotowano siedem punktów z pomieszczeniami do tymczasowego zamieszkania. Zorganizowane zostały punkty przyjmowania i rozdzielania pomocy rzeczowej otrzymanej od darczyńców i sponsorów. Władzom wojewódzkim niezwłocznie przekazane zostały informacje o skali zjawisk powodziowych i wstępne oszacowanie liczby gospodarstw domowych dotkniętych ich skutkami. Pozwoliło to na uzyskanie już w dniu 27.05.2010 r. pierwszej części dotacji z budżetu państwa (666 tys. zł) i rozpoczęcie przez GOPS od dnia następnego zaliczkowych wypłat na poczet zasiłków (do 6 tys. zł) dla osób lub rodzin, które poniosły straty w gospodarstwach domowych i znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji, w której nie mogły zaspokoić niezbędnych potrzeb życiowych w oparciu o posiadane środki własne. W okresie od 28 maja do 9 czerwca 2010 r. wypłacone zostały 203 zaliczki w łącznej kwocie 283 tys. zł na ten rodzaj zasiłków. W tym samym czasie rozpoczęły pracę gminne komisje, dokonujące opisanie i oszacowa-

nia strat powstałych w infrastrukturze mieszkaniowej, a efekty tych prac wraz z wnioskami poszkodowanych były sukcesywnie przekazywane do GOPS celem przeprowadzenia postępowań administracyjnych zmierzających do przyznania ww. zasiłków.

5. W okresie od 2 czerwca do 18 października 2010 r. Gmina przekazała do MUW oraz Kuratorium Oświaty w sumie 33 zapotrzebowania na dotacje z budżetu państwa na wypłatę zasiłków na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, na remont lub odbudowę uszkodzonych lub zniszczonych budynków mieszkalnych (łącznie liczba indywidualnych wniosków wynosiła 460 na kwotę 11.126,8 tys. zł) oraz zasiłków edukacyjnych (maksymalnie wnioskowano o ten rodzaj zasiłku dla 190 uprawnionych) i dla rodzin rolniczych (1 wniosek o 294 świadczenia na łączną kwotę 465 tys. zł). W wyniku prowadzonych przez WPS MUW oraz Wojewódzką Komisję ds. szacowania strat w gospodarstwach rolnych działań weryfikacyjnych, a także dokonanych przez służby gminne we własnym zakresie korekt (zasiłki edukacyjne wypłacone a następnie zwrócone przez nieuprawnionych 15 studentów) liczba przyznanych świadczeń wyniosła ostatecznie, odpowiednio, 256 zasiłków do 6 tys. zł na łączną kwotę 1.141 tys. zł; 79 zasiłków do 20 tys. zł na łączną kwotę 1.245,6 tys. zł; 97 zasiłków do 100 tys. zł na łączną kwotę 7.608,9 tys. zł; 159 zasiłków edukacyjnych po 1.000 zł; 279 zasiłków dla rodzin rolniczych na łączną kwotę 437,8 tys. zł. WPS MUW, prowadząc działania weryfikacyjne, dysponował pełną dokumentacją związaną z indywidualnymi wnioskami przekazaną mu przez GOPS.
6. Uzyskane dotacje budżetowe na udzielenie zasiłków celowych dla osób poszkodowanych w wyniku powodzi w 2010 r. wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem, a wszystkie kwoty przewyższające wysokość środków niezbędnych w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie udzielenia tych zasiłków zostały zwrócone w terminach wyznaczonych przez Wojewodę Małopolskiego. Największą kwotę 3.210,3 tys. zł Gmina zwróciła w dniu 4 sierpnia 2010 r., co związane było z przekazaniem przez MUW pod koniec lipca 2010 r. (po sporządzeniu przez rzeczoznawców wszystkich kosztorysów) nadmiernej kwoty środków na wypłatę zasiłków do 100 tys. zł, kiedy jeszcze nie zapadła ostateczna decyzja o ratalnej realizacji wypłat tego rodzaju zasiłków.
7. Zastrzeżeń NIK nie budzi wykorzystanie środków na pomoc poszkodowanym w czasie powodzi, przekazanych przez inne jednostki samorządu terytorialnego. W sumie Gmina na podstawie pięciu umów zawartych z czterema gminami otrzymała dodatkowe wsparcie w łącznej kwocie 153.850 zł. Środki te zostały wykorzystane na wypłatę zasiłków celowych i specjalnych (30 tys. zł) oraz zakup pomocy rzeczowej (123,85 tys. zł), która zwiększyła pulę tego rodzaju pomocy uzyskanej od darczyńców indywidualnych i sponso-

rów spoza sektora budżetowego. Pomoc rzeczowa dla powodziar będąca w dyspozycji Gminy została dodatkowo zwiększona dzięki otrzymaniu w dniu 30 grudnia 2010 r. środków pochodzących z budżetu państwa w kwocie 150 tys. zł, przeznaczonych do wykorzystania przed upływem minionego roku budżetowego na zakup zboża siewnego, co udało się zrealizować u specjalistycznego dostawcy poprzez zakup 89 ton zbóż kwalifikowanych. Zostały one rozdzielone dla 363 gospodarstw rolnych z terenu wszystkich dziewięciu wsi Gminy Wietrzychowice. NIK, oceniając pozytywnie rozmiary pozyskanej przez Gminę pomocy dla jej mieszkańców poszkodowanych w wyniku powodzi występujących w ubiegłym roku, które pozwoliły zaspokoić wszystkie zgłoszone potrzeby, zwraca uwagę na braki w opisanu w formie wewnętrznych procedur doraźnie ustalonych sposobów i przyjętych kryteriów rozdziału tej pomocy.

8. Dotacje na wypłatę zasiłków, zarówno w przypadku ich zwiększenia, jak i w przypadku ich zmniejszenia, niezwłocznie ujmowane były w planie finansowym Gminy i księgowane w księgach rachunkowych w szczególności wynikającej z klasyfikacji dochodów i wydatków ustalonej w załącznikach nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji budżetowej dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207 ze zm.). Księgi rachunkowe prowadzone były w układzie umożliwiającym prawidłowe sporządzenie sprawozdań Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami.
9. Za uchybienie NIK uznaje znaczące opóźnienie w ustaleniu i wprowadzeniu w Urzędzie Gminy zasad funkcjonowania systemu kontroli zarządczej. Zasady tej kontroli nie zostały bowiem dotychczas wprowadzone, mimo że przepis zobowiązujący do ich stosowania, określony w art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.), wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. Wprawdzie zbadany przez NIK zakres działań związanych z udzielaniem pomocy mieszkańcom Gminy poszkodowanym w wyniku ubiegłorocznej powodzi, które realizowały służby podległe Panu Wójtowi, nie dostarczył przykładów wskazujących na wystąpienie przypadków naruszenia zasad wykorzystania środków publicznych, to jednak zdaniem NIK wyżej opisany brak w proceduralnym opisie funkcjonowania systemu kontroli zarządczej winien zostać usunięty, celem zminimalizowania ryzyka wystąpienia nieprawidłowości również w innych obszarach działalności Gminy.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) Umieszczenie w Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego procedur w zakresie zasad oraz trybu oceniania i dokumentowania szkód powstałych w mieniu prywatnym w wyniku zaistnienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.
- 2) Ustalenie w formie pisemnych procedur zasad i kryteriów stosowanych w przypadku konieczności przyjmowania i rozdzielania pomocy rzeczowej.
- 3) Opracowanie i wdrożenie do stosowania zasad funkcjonowania w jednostkach Gminy, w tym w Urzędzie Gminy, adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przedstawienie przez Pana Wójta w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag oraz o działaniach podjętych w celu realizacji powyższych wniosków lub ewentualnie o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Wójtowi prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych niniejszym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Otrzymują:

- 1) *Adresat*
- 2) *Akta kontroli*